

FOTO EDUARD USLEE

De Oekraïense componist Maxim Shalygin over *Drop after drop*: „Enerzijds slaat de titel natuurlijk op het bloedvergieten, maar een druppel kan de wereld ook ten goede keren.”

Muziek over de verwoestende oorlog

INTERVIEW **MAXIM SHALYGIN** **COMPONIST** Maxim Shalygin schreef *Drop after drop* over de oorlog in zijn Oekraïne. Dit weekend te horen bij een benefiet in Enschede en daarna op vele andere festivals. „Als ik aan oorlog denk, krijg ik geen noot op papier.”

Door onze medewerker **Joost Galema**

Het begon twee jaar geleden met *Thin Air*, een stuk waarin de Nederlandse Componist des Vaderlands Calliope Tsoupaki de coronacrisis verklankte. Het wereldwijde verbond Festivals for Compassion - met het Nederlandse Wonderfeel als drijvende kracht - wilde daarmee benadrukken dat muziek een stem kan geven aan wat er in de samenleving gebeurt. *Thin Air* was op meer dan vijftig plekken in allerlei bezettingen te horen.

Sinds half maart reist er een nieuw werk langs de festivals. *Drop after drop* van de Oekraïense componist Maxim Shalygin gaat over de Russische inval in zijn geboorteland, maar uiteraard ook in bredere zin over de verwoestingen van de oorlog. Twee weken geleden vond de wereldpremière plaats in de talkshow *M* door

het Nieuw Amsterdams Klarinet Kwartet en - op dezelfde avond - bij het Jong Talent Festival op Schiermonnikoog door de strijkers van het ADAM Quartet. Zondag staat *Drop after drop* op het programma van de Oekraïne benefiet van het Stift Festival in Enschede. En zo verspreidt de muzikale estafette zich over Nederland en verder Europa in.

Het is wonderlijk hoe anders de muziek klinkt in verschillende bezettingen die eerste avond: de warme adem van de klarinetten steekt af tegen de bijna kille wind die het strijkkwartet voortbrengt. Het werk kent dubbele bodems, beaamt componist Shalygin. „Enerzijds slaat de titel *Drop after drop* natuurlijk op het bloedvergieten, maar een druppel kan de wereld ook ten goede keren. Als ieder mens een kleine bijdrage levert - hoe futiel ze ook lijkt - dan kan de optelsom toch grote veranderingen bewerkstelligen.”

Aanvankelijk kwamen er woedende noten uit Shalygins pen en doopte hij het stuk *Sacred Bombs*, vanwege het duistere verbond tussen Poetins regime en de Russisch-Orthodoxe patriarch Kirill. „Maar de eerste schetsen versterkten mijn onbehagen”, zegt hij. „Die agressieve opwellingen brachten me niet op de goede weg. In muziek moeten we zoeken naar een diepere afspiegeling van de wereld en de werkelijkheid. Dan doel ik niet per definitie op iets filosofisch, want je kunt je ogen en gevoel niet sluiten voor de wreedheid, de dood van duizenden onschuldigen. Maar deze strijd en dit verdriet is niet alleen van de Oekraïners: hun vrijheidstreven staat symbool voor de onze.”

Meditatie

Er borrelde een nieuwe melodie in hem op. „Na een paar maten ontstond er een muzikale lijn die me aan

iets ouds herinnerde, aan iets wat al eeuwen bestaat en in ons verankerd zit, iets wat begin noch einde kent, wat zichzelf daarom blijft herhalen en waar je vergeefs greep op probeert te krijgen. Tijdens het schrijven kan ik niet denken aan de oorlog of aan vrienden en familie in Oekraïne die elke dag in levensgevaar verkeren, want dan krijg ik geen noot op papier. Die gedachten moet je loslaten.”

Shalygin ervaart componeren als een vorm van meditatie. „Muziek is een abstracte kunst die werkelijkheden kan weerspiegelen die we in woorden niet kunnen omvatten. Soms leggen componisten de vinger op iets groots waar niemand ooit aan gedacht heeft. Muziek is een mysterieus gebied. We jagen op vage gestalten die voortdurend van gedaante veranderen of verdwijnen. Mahler en Beethoven zijn daar goede voorbeelden van: zij zochten naar een zin, een geheim van of in het be-

staan, en ze kwamen er dichtbij. Het doet denken aan wat filmregisseur Lars van Trier zei over de tv-serie *Twin Peaks* van David Lynch. Hij wekt de suggestie dat de kijker een trap moet beklimmen om het raadsel op te lossen. Maar de treden lopen in het oneindige door.”

Het gaat, in Shalygins ogen, vaak niet om de antwoorden. „Als ik vastloop bij het componeren en een paar dagen niet in beweging kan komen, begin ik met vragen stellen. Daardoor gebeuren er plotseling dingen. Bijzaken verdwijnen dan. Wanneer in Rusland mensen zichzelf nu eens zouden bevragen - zoals: waarom is de wereld tegen ons? - zouden ze meer begrijpen.”

Het ADAM Quartet speelt Shalygins

Drop after drop zondag 3 april tijdens het Benefietconcert voor Oekraïne van het Stift Festival in Muziekcentrum Enschede, 19 uur. Inl: stiftmusicfestival.nl